

Συνέντευξη

Της ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΜΠΑΡΚΑ

Οι φωτογραφίες του Νίκου Μάρκου αφηγούνται παράξενες και αινιγματικές, χιουμοριστικές και σορκαστικές ιστορίες, ελληνικών τόπων και τοπίων. Και είναι η αφήγησή του, άμεση, εξαιρετικά λιτή, επιγραμματική. Αποδίδει όμως μοναδικά τον χαρακτήρα του τόπου μας και, πολύ περισσότερο, τη φύση της ανθρώπινης προκτικής. Γιατί στα ταξίδια του ανά την Ελλάδα, ο δημιουργός ανοζητά στη φύση ίχνη της ανθρώπινης παρουσίας κι ενδιαφέρεται για την επέμβαση, θελημένη-αθέλητη, του ανθρώπου στο περιβάλλον του.

Ξεκάστε τα ειδυλλιακά τοπία με τις νεφροσκεπείς βουνοκορφές της φωτογραφικής μας παράδοσης. Ημιτελείς κατασκευές, γκρεμισμένα κτίσματα, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα, σωροί σκουπιδιών, κάπου κάπου και ανθρώπινες φισούρες, εμφανίζονται απρόσμενα και συνθέτουν τοπία -φυσικά και αστικά- ενός πλασματικού κόσμου. Ολόκληρη η ενότητα αυτής της εντυπωσιακής δουλειάς, που μετράει ήδη επτά χρόνια και πολλά χιλιόμετρα, παρουσιάζεται στο Μουσείο Φωτογραφίας στη Θεσσαλονίκη (Αποθήκη Α', Λιμάνι) στο πλαίσιο της φετινής Photobiennale, υπό την επιμέλεια του διευθυντή του μουσείου Βαγγέλη Ιωακείμδη.

«Τόπος. Πτυχές του χώρου» τιλοφορείται η έκθεση με τις 41 φωτογραφίες. «Τόπος είναι ο ζωτικός χώρος που ο κοθέννας μας ζει», εξηγεί ο Νίκος Μάρκου. «Αν και η λέξη έχει χάσει σήμερα εντελώς το νόημά της, για μένα τόπος είναι εκεί όπου αισθάνεσαι ότι ανήκεις και μια εσωτερική ανάγκη σε παροτρύνει να προστατευθείς. Για μένα τόπος είναι η Ελλάδα. Ανήκω εδώ και την ξέρω αρκετά καλά. Δεν μπορώ να λειτουργήσω φωτογραφικά σε άλλες χώρες».

Οι τίτλοι πάντως σε όλες φωτογραφίες αποκρύπτουν αυθεντικό την τοποθεσία. Είναι μόνο οι ημερομηνίες της φωτογράφισης. Ορισμένες μάλιστα φαίνεται σαν να ανήκουν σε άλλη χώρα. «Σαν λαός έχουμε χάσει την ικανότητα να παρατηρούμε τα πράγματα που είναι γύρω μας. Ο άνθρωπος δεν γεννήθηκε στις πόλεις. Δημιούργησε τις πόλεις, που διογκώνονται και τρώνε τα πάντα γύρω τους. Επειδή λοιπόν δεν παρατηρούμε, πολλά πράγματα μας φαίνονται ξένα. Η

Ο βραβευμένος δημιουργός Νίκος Μάρκου ταξιδεύει τα τελευταία 7 χρόνια ανά την Ελλάδα, αποκαλύπτοντας στα τοπία του τα ίχνη των ανθρώπων. Η ενότητα «Τόπος. Πτυχές του χώρου» με τις 41 εντυπωσιακές φωτογραφίες παρουσιάζεται στη Photobiennale της Θεσσαλονίκης

Η φωτογραφία καταλήγει ένα χαρτί στον τοίχο

όραση του ανθρώπου στις πόλεις έχει εξασθενήσει. Δεν βλέπει οριζόντια. Ολα είναι απέναντί του, δίπλα του...». Ούτε ανθρώπους φωτογραφίζει. «Η πρώτη μου δουλειά, όταν πρωτοεξέκλινσα το 1980, ήταν οι κάτοικοι του Περάματος και η δεύτερη οι εργάτες στο Γκάζι - πριν γίνει Τεχνόπολις. Εχω φωτογραφίσει και παιδιά αλλά δεν τα έχω δείξει ποτέ. Μετά έφυγα από το θέμα "άνθρωπος". Ένα πρόσωπο δεν είναι τόσο σημαντικό για μένα. Πιο σημαντικό είναι τι κάνει ο άνθρωπος μέσα στην πόλη ή στο περιβάλλον του. Δεν μπορεί να είναι ξέχωρος ο τόπος από τους ανθρώπους που τον κατοικούν. Δεν θα βγω να φωτογραφίσω ένα τοπίο με δέντρα χωρίς κανένα ανθρώπινο ίχνος. Πολύ λίγες είναι οι εικόνες που έχω κάνει καθαρή φύση».

Δεν αρκεί η τεχνολογία

Από τις ασπρόμοιρες ανθρωποκεντρικές φωτογραφίες του Περάματος ή του Γκαζιού, η εξέλιξη της δουλειάς του Νί-

κου Μάρκου είναι τουλάχιστον εντυπωσιακή. Σχεδόν μια δεκαετία από το 1985 έως το 1993 πειραματίστηκε, όπου έφτασε να διερευνά, μέσα από το τοπίο, τις εκφραστικές δυνατότητες του ίδιου του φωτογραφικού μέσου. Ανήκει στη γενιά των σύγχρονων φωτογράφων που, αποκομμένοι από την παράδοση και ακολουθώντας τα κυρίαρχα ευρωπαϊκά ρεύματα, πορουσίσσαν τη φωτογραφία όχι απλά ως ρεαλιστική αναπαράσταση, αλλά ως τέχνη, με νέα και εκφραστικά ηλούσια γλώσσα. Χρησιμοποίησαν την ψηφιακή τεχνολογία για τις πλασματικές πραγματικότητες τους, μπήκαν σε μουσεία και γκαλερί στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

«Πρέπει πάντα να ξέρεις τι θέλεις να κάνεις, τι θέλεις να πεις. Αν δεν έχεις κάτι μέσα στο κεφάλι σου, η τεχνολογία από μόνη της δεν κάνει τίποτα. Όσοι έχουν φωτογραφικές μηχανές δεν είναι φωτογράφοι. Όπως δεν είναι ζωγράφοι όσοι έχουν χρώματα. Είναι πάρα πολύ απλά για μένα τα πράγματα. Οι αιρετικές από-

ψεις περί της τέχνης και του μέσου δεν σε πάνε πουθενά» ξεκαθαρίζει. «Η πια μεγάλη παρεξήγηση είναι ότι όλοι θεωρούμε τη φωτογραφία κομμάτι της πραγματικότητας. Αυτό δεν ισχύει ποτέ. Κανείς δεν μπορεί να κατανοήσει ένα συμβάν που βλέπει σε μια εικόνα, όπως θα το κατανοούσε αν βρισκόταν εκεί. Ποια είναι η πραγματικότητα; Από πού τη βλέπεις; Από το ύψος του ματιού ή όταν σκύβεις; Η φωτογραφία απομονώνει ένα συγκεκριμένο κόδρο και καταλήγει να είναι ένα χαρτί στον τοίχο». Γεννημένος το 1959 στην Αθήνα, σπούδασε Μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ξεκίνησε ερασιτεχνικά να ασχολείται με τη φωτογραφία σε ηλικία 17 ετών. «Πριν σχεδίαζα αρκετά. Μου άρεσε να κάθομαι στο δωμάτιό μου και να σχεδιάζω». Το 1979 συνδέθηκε με το Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών. «Πολύ γρήγορα ξεκίνησα να δουλεύω ως βοηθός σε ένα στούντιο. Εκεί έμαθα τεχνικό τη φωτογραφία και ταυτόχρονα άρχισα να βλέπω εκθέσεις. Τότε, στα μέσα της δε-

καετίας του '80, υπήρξε έντονη κινητοποίηση στο χώρο της φωτογραφίας στην Αθήνα».

Δύο είναι οι σημαντικότερες επιρροές του. Ο 55χρονος διάσημος Γερμανός φωτογράφος τοπίου Αντρέας Γκαύρσι και ο 66χρονος Αμερικανός Τζόελ Στέρνφελντ. Διάρκειο έως 31 Αυγούστου.

